

EKSAMEN

Emnekode: LBNOR10210/ LBNOR10210FN	Emne: Norsk 102 (1-7), skriftleg eksamen GLU
Dato: 13.05. 2015	Eksamenstid: kl. 09.00 til kl. 17.00
Hjelpemiddel: Tillatne hjelpemiddel er gjeldande læreplan for grunnskolen, ordbok eller ordliste.	Faglærarar: Bjørn Kvifte
Eksamensoppgåva: Oppgavesettet består av 9 sider inklusiv denne forsida. Kontroller at oppgavesettet er komplett før du begynner å svare på spørsmåla. Alle kandidatane må svare på både del A og del B, og dei to delane tel likt ved vurdering. Ein av dei to delane (del A eller del B) skal skrivast på nynorsk og ein skal skrivast på bokmål. Kandidatar som etter søknad har fått fritak for nynorsk, skriv begge delane på bokmål.	
Sensurdato: 08.06.2015 Karakterane er tilgjengelege for studentar på studentweb seinast 2 virkedagar etter oppgitt sensurfrist. Følg instruksjonar gitt på: www.hiof.no/studentweb	

Oppgavesett på nynorsk

Del A - Litteratur

Kandidatane svarer på ei av dei to oppgåvene.

Oppgåve 1

Litteratur og litteraturdidaktikk

Du skal svare på både deloppgåve a og b, og begge oppgåvene tel lik mykje.

- a. Presentér eitt av verka frå pensumlitteraturen. I presentasjonen må du ha med faglege omgrep - som til dømes *sjanger*, *tematikk*, *forteljar*, *implisitt lesar* og liknande.
- b. Drøft korleis du kan bruke dette verket på eit klassetrinn i grunnskolen. Klassetrinn vel du sjølv. I drøftinga er det naturleg at du trekker inn fagdidaktisk teori og fagdidaktiske omgrep frå pensumlitteraturen - som til dømes «*John Appelyards fem stadier av litterær kompetanse*», «*proessorientert forståelsesopplæring*», *den litterære samtalen* og liknande.

Oppgåve 2

Eventyr

Du skal svare på både deloppgåve a og b, og begge oppgåvene tel lik mykje.

- «Den tyske barnepsykologen Charlotte Bühler (1893 – 1974) kallar perioden mellom 4 og 12 år for eventyraldern» (Mjør og Birkeland: *Barnelitteratur- sjangrar og teksttypar*, 2012, s. 42)
 - «Den amerikanske leseforskeren John A. Appleyard har undersøkt hva barn liker å lese, og med det som utgangspunkt har han skissert fem leseutviklingsstadier.(...) Leseren som helt eller heltinne er knyttet til 6-12-årsalderen.» (Ulland og Håland, i *Norskboka 2*, 2014, s.249)
- a. Drøft kvifor mange eventyr passar så godt for barn. Ta gjerne som utgangspunkt for drøftinga eitt av eller begge sitata ovanfor, og bruk døme frå eventyra i pensumlitteraturen og eventuelt andre eventyr du har lese.
 - b. Vel eit eventyr og lag ei skisse for eit valfritt klassetrinn for å vise korleis du kan leggje opp arbeidet med dette eventyret i klassen. I skissa er det naturleg at du trekker inn fagdidaktiske synspunkt for å forklare vala dine.

Del B – Språklege emne

Kandidatane svarer på ei av dei to oppgåvene.

Oppgåve 1

Begynneropplæringa i lesing og skriving (vedlegg 1)

I vedlegg 2 finn du eit oppslag henta frå boka *Zeppelin ABC for 1. trinn* som særskilt tar for seg bokstaven *E*. Som det går fram øvst på sida i leseboka, er *E* den femte bokstaven elevane skal arbeide med. I vedlegg 2 er det også eit oppslag henta frå ei bok som blei gitt ut 30 år tidlegare, *Med a og b til alababa*.

- a. Vis med døme frå vedlegga at desse ABC-bøkene representerer ei syntetisk tilnærming til leseopplæringa som i kvardagen blir kalla lydmetoden, og drøft fordelar og ulemper denne metoden kan ha.
- b. Kvifor er det viktig at metodar vi nyttar i den første lese- og skriveopplæringa balanserer godt mellom arbeidsprinsippa syntese og analyse, og korleis kan vi sørge for ein god balanse?

Oppgåve 2

Elevtekst (vedlegg 2: *Læredorte*)

Den vedlagte teksten er skriven av ei jente i veke 11 i 3. klasse som del av eit undervisningsopplegg for å skape skriveglede. Elevane fekk sjølve velje tema, men det skulle vere noko som angjekk dei. Teksten er delvis skriven på skolen og delvis heime.

- a. Gje ein analyse av elevteksten. Du skal gå inn på både tekst-, setnings- og ordnivå.
- b. Kva ville du ha lagt vekt på i det vidare arbeidet med å forbetre skrivekompetansen til denne eleven?
- c. Skriv til slutt ei kort tilbakemelding til eleven.

Oppgavesett på bokmål

Del A - Litteratur

Kandidatene svarer på en av de to oppgavene.

Oppgave 1

Litteratur og litteraturdidaktikk

Du skal svare på både deloppgave a og b, og begge oppgavene teller like mye.

- a. Presentér ett av verkene fra pensumlitteraturen. I presentasjonen må du ha med faglige begrep - som for eksempel *sjanger, tematikk, forteller, implisitt leser* og liknende.
- b. Drøft hvordan du kan bruke dette verket på et klassetrinn i grunnskolen. Klassetrinn velger du selv. I drøftingen er det naturlig at du trekker inn fagdidaktisk teori og fagdidaktiske begrep fra pensumlitteraturen - som for eksempel *John Appelyards fem stadier av litterær kompetanse, prosessorientert forståelsesopplæring, den litterære samtalen* og liknende.

Oppgave 2

Eventyr

Du skal svare på både deloppgave a og b, og begge oppgavene teller like mye.

- «Den tyske barnpsykologen Charlotte Bühler (1893 – 1974) kallar perioden mellom 4 og 12 år for eventyrperioden» (Mjør og Birkeland: *Barnelitteratur- sjangrar og teksttypar*, 2012, s. 42)
 - «Den amerikanske leseforskeren John A. Appleyard har undersøkt hva barn liker å lese, og med det som utgangspunkt har han skissert fem leseutviklingsstadier.(...) Leseren som helt eller heltinne er knyttet til 6-12-årsalderen.» (Ulland og Håland, i *Norsk boka 2*, 2014, s.249)
- a. Drøft hvorfor mange eventyr passer så godt for barn. Ta gjerne som utgangspunkt for drøftingen ett av eller begge sitatene ovenfor, og bruk eksempel fra eventyrene i pensumlitteraturen og eventuelt andre eventyr du har lest.
 - b. Velg et eventyr og lag ei skisse for et valgfritt klassetrinn for å vise hvordan du kan legge opp arbeidet med dette eventyret i klassen. I skissa er det naturlig at du trekker inn fagdidaktiske synspunkt for å forklare valgene dine.

Del B – Språklige emner

Kandidatene svarer på en av de to oppgavene.

Oppgave 1

Begynneropplæringa i lesing og skriving (vedlegg 1)

I vedlegg 1 finner du et oppslag hentet fra boka *Zeppelin ABC for 1. trinn* som særskilt tar for seg bokstaven *E*. Som det går fram øverst på sida i leseboka, er *E* den femte bokstaven elevene skal arbeide med. I vedlegg 2 er det også et oppslag hentet fra ei bok som ble gitt ut 30 år tidligere, *Med a og b til alababa*.

- Vis med eksempel fra vedleggene at disse ABC-bøkene representerer en syntetisk tilnærming til leseopplæringen som i hverdagen blir kalt lydmetoden, og drøft fordeler og ulemper denne metoden kan ha.
- Hvorfor er det viktig at metoder vi bruker i den første lese- og skriveopplæringen balanserer godt mellom arbeidsprinsippene syntese og analyse, og hvordan kan vi sørge for en god balanse?

Oppgave 2

Elevtekst (vedlegg 2: *Læredorte*)

Den vedlagte teksten er skrevet av ei jente i uke 11 i 3. klasse som del av et undervisningsopplegg for å skape skriveglede. Elevene fikk selv velge tema, men det skulle være noe som angikk dem. Teksten er delvis skrevet på skolen og delvis hjemme.

- Gi en analyse av elevteksten. Du skal gå inn på både tekst-, setnings- og ordnivå.
- Hva ville du ha lagt vekt på i det videre arbeidet med å forbedre skrivekompetansen til denne eleven?
- Skriv til slutt en kort tilbakemelding til eleven.

Vedlegg 1

Elsness: Zeppelin ABC

Ee Ss li LI Vv Ee

Les, Liv

Vil Liv lese?
Liv vil lese.

is

sele

sil

sel

vev

esel

Lese, lese

Vormeland: med a og b til *alababa*

se ora m
e a b r e s n

le	se	lese
so	le	sole
si	le	sile
ma	se	mase
ri	me	rime

f

L

far ror

se fire

se fem

far sa fire fem

Vedlegg 2 Elevtekst

a) Originalteksten

Lørdorte

Det var en gang en jente som het
Lørdorte og bodde i et kongerike
og var prinsesse der og

Lørdorte bodde i England.

moren til Lørdorte het Sofia
faren til Lørdorte het Edward.
men en dag våknet Lørdorte
og var i et blad og da hun
til seg - det var hun på
noe ~~noe~~ Fordig hun er så glad

Fordig sett hvor Lørdorte har
Bursdag. nå var hun så glad

da gikk hun ned til venene
hitt og sang - og det var
poppe hit - det var det som
du jo lytter på i skolen
men nå skal du nå skolen så
tenen. Da gikk hun ut og møtte
venene hennes som sto uten for porten.
da gikk de til skolen sammen.
alle gratulerte berederte og
hun ble så glad da var det
vare selskapet.

b) Den skriftlige teksten skrevet med maskinskrift

<p>Side 1</p> <p>Det var en gang en jente som het Læredorte og bodde i et konge rike og var prinsesse der og Læredorte bodde i England. moren til Læredorte het Sofia faren til Læredorte het Edward men en dag våknet Læredorte og var så glad også sa hun til seg selv jeg må ha på meg noe rødt Fordig hun er så Glad Fordig jett hva Læredorte har Bursdag. nå var hun så Glad</p>	<p>Side 2</p> <p>da gikk hun ned til tenerne hene(s?) og sang jeg har Bursdag ropte hun det har du sa den ene jeg fyller 9 år sa hun høyt. men nå skal du på skolen sa teneren. Da gikk hun ut og møte venene henes som sto uta for porten da gikk de til skolen sammen. alle gratulerte Læredorte og hun ble så glad da var det bare selskapet.</p>
--	--